

CABINET CYNGOR GWYNEDD



Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	27 Tachwedd 2018
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Gareth Thomas
Swyddog Cyswllt:	Debbie Anne Williams Jones
Rhif Ffôn Cyswllt:	32489
Teitl yr Eitem:	Adnoddau Cydlynedd Strategaeth Iaith Uwchradd Gwynedd

1 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- (a) I ymrwymo £20,000 o gyllid o rŵan hyd at ddiwedd Mawrth 2019 o'r Gronfa Trawsffurfio i ariannu swydd Cydlynedd Strategaeth Iaith Uwchradd Gwynedd. Bydd y swydd yn gyfrwng i wireddu un o'r ymrwymadau yng Nghynllun y Cyngor, fydd yn arwain at gynnydd pellach yn nefnydd cymdeithasol a chwricwlaidd disgyblion o'r Gymraeg.
- (b) I ddychwelyd gerbron y Cabinet gyda chais am adnoddau pellach i ariannu swydd Cydlynedd Strategaeth Iaith Uwchradd Gwynedd o 2019/20 ymlaen, pe na fyddai'r trafodaethau gyda'r consortia rhanbarthol (GwE) i gyllido'r swydd i'r dyfodol yn profi'n llwyddiannus.

2 Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Mae gwireddu gweledigaeth ac amcanion Strategaeth Iaith Uwchradd Gwynedd wedi ei gynnwys yng Nghynllun y Cyngor 2018-23.

Mae llunio a gweithredu gofynion y Strategaeth Iaith Uwchradd yn ymateb yn uniongyrchol i'r galw ymhlith ysgolion cynradd ac uwchradd y sir, ynghyd ag aelodau etholedig i weld dilyniant i'r Siarter Iaith yn yr ysgolion cynradd, gan sicrhau cynnydd pellach yn nefnydd cymdeithasol a chwricwlaidd pobl ifanc o'r Gymraeg.

Daethpwyd gerbron y Cabinet flwyddyn yn ôl yn gofyn am ymrwymiad o adnoddau ychwanegol dros gyfnod o dair blynedd er mwyn gwireddu amcanion y Strategaeth, gan allu darparu cefnogaeth arbenigol i ysgolion uwchradd y sir dros gyfnod.

Roedd y cais am adnoddau ychwanegol wedi ei sylfaenu ar yr un ymrwymiad o

adnoddau ac a roddwyd i sefydlu'r Siarter Iaith yn yr ysgolion cynradd, drwy ariannu swydd Cydlynedd dros gyfnod o dair blynedd.

Ymateb y Cabinet ar y pryd oedd i'r Cynghorwyr Mair Rowlands a Gareth Thomas ysgrifennu at yr Ysgrifenyddion Cabinet perthnasol yn Llywodraeth Cymru yn gofyn iddynt ddarparu'r £120,000 (£40,000 y flwyddyn am dair blynedd 2018/19 – 2020/21) er mwyn ariannu swydd Cydlynedd Strategaeth Iaith Uwchradd Gwynedd i arwain at gynnydd pellach yn nefnydd cymdeithasol a chwricwlaidd disgyblion o'r Gymraeg.

Yn sgil ymateb y Cabinet, bu gohebu gydag Eluned Morgan AC Gweinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol Oes, yn gofyn am gefnogaeth ariannol i gefnogi'r Strategaeth Iaith Uwchradd drwy swydd y Cydlynedd. Yn sgil yr ohebiaeth, fe'n cyfeiriwyd gan Lywodraeth Cymru at y consortia rhanbarthol (GwE), ond yn dilyn trafodaeth, deallir na fyddai modd i'r consortia gyllido'r swydd Cydlynedd yn ystod 2018/19.
(Gweler copi o'r ohebiaeth yn Atodiad Un).

3 CYFLWYNIAD

Pwrpas y prosiect hwn yng Nghynllun y Cyngor yw sicrhau dilyniant cadarn ac adeiladu ar lwyddiant prosiect arloesol y Siarter Iaith sydd yn weithredol yn ysgolion cynradd Gwynedd, ac sydd bellach wedi cael ei ledaenu yn genedlaethol. Ar gais Llywodraeth Cymru, yn dilyn adroddiadau cadarnhaol am lwyddiant y Siarter yng Ngwynedd, gofynnwyd i gael defnyddio arbenigedd ac arferion da Gwynedd er mwyn ymestyn y prosiect i ardaloedd eraill yng Nghymru.

Er mwyn sicrhau dilyniant cadarn i'r prosiect Siarter Iaith Cynradd, a pharhau i wella sgiliau iaith Gymraeg ein pobl ifanc, datblygwyd y Strategaeth Iaith Uwchradd er mwyn rhoi arweiniad clir ar sut i fynd ati i gynllunio ymyrraeth er mwyn gwella ymwybyddiaeth a chynyddu defnydd o'r iaith ymysg pobl ifanc yn yr uwchradd.

Mae'r Strategaeth yn canolbwyntio ar y Gymraeg ac Addysg, ac yn cwmpasu elfennau cwricwlaidd yn ogystal â defnydd cymdeithasol o'r iaith. Mae pedwar prif faes y mae'r Strategaeth yn ceisio ymateb iddynt:

- Cymraeg Iaith Gyntaf
- Cymraeg Ail Iaith
- Y Gymraeg fel cyfrwng
- Defnydd cymdeithasol pobl ifanc o'r Gymraeg

Ers Ebrill 2017, penodwyd Cydlynedd, ar secondiad o'r Ganolfan Iaith Uwchradd ym Mhorthmadog - person oedd yn meddu ar arbenigedd ac hygredd ymysg penaethiaid yr ysgolion uwchradd, gan allu dwyn perswâd a'u herio'n briodol - i arwain y Strategaeth Iaith Uwchradd.

Ers penodi'r Cydlynedd, cyflawnwyd y canlynol:

- Ilunio'r Strategaeth Iaith Uwchradd ar y cyd gyda gweithgor o blith

penaethiaid ysgolion uwchradd Gwynedd;

- cynllun gweithredu unigryw wedi eu llunio gan bob ysgol uwchradd mewn ymateb i amcanion y Strategaeth Iaith,
- cyfarfodydd a thrafodaethau rhwng y Cydlynnydd a staff nifer o'r ysgolion uwchradd wedi eu cynnal;
- partneriaeth o'r newydd wedi ei sefydlu efo hunaniaith er mwyn ymateb yn benodol i ddwy amcan yn y strategaeth, sef:
 - pobl ifanc
 - yr ysgol a'r gymuned.

Daeth cyflogaeth y Cydlynnydd i ben ar 31 Awst 2018, yn dilyn iddi dderbyn swydd gyda'r consortia rhanbarthol GwE.

O ganlyniad, ers Hydref 2018, mae Cydlynnydd newydd wedi ei phenodi, fydd yn canolbwyntio ar gyflawni'r elfennau canlynol:

- Cefnogi ymhellach yr 14 ysgol uwchradd i weithredu prif flaenoriaethau'r Strategaeth
- Llunio a gweithredu rhaglenni hyfforddiant cynhwysfawr i athrawon uwchradd ym methodolegau addysgu a dysgu dwyieithog
- Hyrwyddo ymhellach gwerth a manteision a defnyddioldeb dwyieithrwydd er mwyn cryfhau cymhelliant disgyblion i ddatblygu'n bersonau hyfedr yn y ddwy iaith
- Llunio a gweithredu trefniadau monitro effeithiol o weithrediad y strategaeth.

4 RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Byddai derbyn y cyllid ychwanegol gan y Cyngor yn caniatáu parhad a dilyniant cadarn i'r prosiect drwy swydd y Cydlynnydd, ac yn sicrhau bod Gwynedd yn parhau i arwain ar waith arloesol ar draws y Gogledd ac yn genedlaethol.

5 CAMAU NESAF AC AMSERLEN

O dderbyn penderfyniad y Cabinet i gyllido swydd Cydlynnydd Strategaeth Iaith Uwchradd Gwynedd, bydd pob ysgol uwchradd yn derbyn arweiniad a chefnogaeth briodol i weithredu'r gofynion gan arwain at gynnydd yn nefnydd cymdeithasol a chwricwlaidd pobl ifanc o'r Gymraeg.

Pe na bai'r trafodaethau gyda'r consortia rhanbarthol (GwE) yn esgor ar gefnogaeth ariannol i'r swydd Cydlynnydd o 2019/20 ymlaen, gofynnir i gael dychwelyd gerbron y Cabinet gyda chais am adnoddau pellach i barhau i ariannu swydd Cydlynnydd Strategaeth Iaith Uwchradd Gwynedd.

6 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Amherthnasol

6.1 Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Swyddog Monitro:

“Dim sylwadau o ran priodoldeb.”

ii. Y Pennaeth Cyllid:

“Gan nad yw Llywodraeth Cymru, na'r Consortiwm Rhanbarthol wedi rhyddhau cyllid i gyflawni'r swydd Cydlynnydd Uwchradd, gofynnir am adnoddau o Gronfa Trawsffurfio'r Cyngor. Bydd sawl angen / defnydd haeddiannol yn cystadlu am adnodd prin y gronfa hon, a mater i aelodau'r Cabinet fydd blaenoriaethu'r ceisiadau perthnasol.”